

Εισβλητικά είδη ζιζανίων

Автор(и): проф. д-р Щелияна Калинова, Аграрен Университет Пловдив

Дата: 14.02.2019 Брой: 2/2019

Τα εισβλητικά είδη αποδεικνύονται μια ραγδαία αυξανόμενη απειλή για τη βιολογική ποικιλότητα τόσο στην Ευρώπη όσο και στη χώρα μας. Τα φυτά που εισέρχονται σε νέα για αυτά οικοσυστήματα, μπορούν να καταλάβουν μέρος της επικράτειας της ιθαγενούς χλωρίδας και να προκαλέσουν ζημιά στο περιβάλλον είναι γνωστά ως εισβλητικά ζιζάνια.

Επίσης ασκούν κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις, για παράδειγμα στην ανθρώπινη υγεία (αλλεργίες), τη γεωργία και την παραγωγή τροφίμων. Η αύξηση του εμπορίου, του τουρισμού και η ελεύθερη κυκλοφορία αγαθών στα σύνορα των κρατών μελών της ΕΕ έχουν επιταχύνει τη διάδοσή τους. Τα εισβλητικά είδη αποτελούν πραγματική απειλή για τη βιολογική ποικιλότητα στην Ευρώπη. Επιπλέον, ο έλεγχος των εισβλητικών ειδών οδηγεί σε πρόσθετο κόστος. Τα περισσότερα εισβλητικά είδη προέρχονται από τη Βόρεια Αμερική και την Ασία.

Υπάρχουν πολυάριθμα παραδείγματα – το Ιαπωνικό knotweed, που εισήχθη από την Ασία τον 19ο αιώνα ως καλλωπιστικό φυτό, κατέκτησε πρώτα τη Γαλλία και στη συνέχεια εξαπλώθηκε σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες.

Ένας σημαντικός αριθμός εισβλητικών ζιζανίων, ωστόσο, προέρχεται από ένα μέρος της Ευρώπης και μεταφέρεται σε άλλο. Η ενιαία ευρωπαϊκή αγορά και το ταξίδι χωρίς σύνορα διατηρούν αυτή τη ροή.

Η ποικιλότητα των οικολογικών συνθηκών στη Βουλγαρία δημιουργεί ευνοϊκές συνθήκες για τον πολλαπλασιασμό, τη διάδοση και την ανάπτυξη φυτικών ειδών από διαφορετικές περιοχές του κόσμου.

Από το 2007, η Βουλγαρία, ως κράτος μέλος της ΕΕ, έχει εναρμονίσει πλήρως τη φυτοϋγειονομική της νομοθεσία με την Ευρωπαϊκή Οδηγία **2000/29 με το Διάταγμα Αρ. 8** της 27.02.2015 για τον φυτοϋγειονομικό έλεγχο, και ένας αριθμός ειδών που είναι νέα για τη χώρα και με μεγάλη οικονομική σημασία δεν υπόκεινται σε επίσημο έλεγχο.

Ο κατάλογος των εισβλητικών ειδών στη χώρα μας περιλαμβάνει έναν αριθμό ζιζανίων,

τα πιο σημαντικά από τα οποία είναι: **Η κοινή αμβροσία**, *Ambrosia artemisifolia* L., οικογ. Asteraceae, **Η ασιατική ημεροκόμμελινα**, *Commelina communis* L., οικογ. Commelinaceae, **Η ίβα η ξανθοφύλλη**, *Iva xanthifolia* Nutt., οικογ. Asteraceae, **Το μαλλιαρό πανίκιο**, *Panicum capillare* L., οικογ. Poaceae, **Η ρωσική κνάφη** - *Acroptilon repens*,

Η κοινή αμβροσία, *Ambrosia artemisifolia* L., οικογ. Asteraceae

Είναι διαδεδομένη στις ΗΠΑ, τον Καναδά, το Μεξικό, την Αργεντινή, σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες, συμπεριλαμβανομένων της Ουγγαρίας, της Σερβίας, της Ουκρανίας και άλλων. Προέρχεται από τη Βόρεια Αμερική. Εκτός από το ότι είναι ένα ιδιαίτερα επικίνδυνο ζιζάνιο σε όλες τις καλλιέργειες αρόσιμων, λαχανικών και ζωοτροφών, αμπελώνες, βοσκοτόπους κ.λπ., η αμβροσία είναι πολύ επιβλαβής για την ανθρώπινη υγεία λόγω των αλλεργιών που προκαλεί.

Η αμβροσία είναι σοβαρός ανταγωνιστής των καλλιεργούμενων φυτών, με το ισχυρό της ριζικό σύστημα και την άφθονη υπέργεια βιομάζα, ως προς τα θρεπτικά συστατικά και την υγρασία του εδάφους. Η αμβροσία είναι επίσης επιβλαβής για τον άνθρωπο και τα ζώα λόγω του σχηματισμού τεράστιων ποσοτήτων γύρης που προκαλεί αλλεργίες. Αυτές οι αλλεργίες δημιουργούν μεγάλα προβλήματα σε χώρες με μαζική εξάπλωση αυτού του ζιζανίου. **Ακριβώς για αυτόν τον λόγο, ειδικές απαιτήσεις σχετικά με τα μέγιστα επιτρεπτά όρια για**

***Ambrosia spp.* έχουν συμπεριληφθεί σε έναν συγκεκριμένο Κανονισμό για την εισαγωγή ζωοτροφών, σύμφωνα με τον οποίο η περιεκτικότητα σε σπόρους *Ambrosia spp.* δεν πρέπει να υπερβαίνει τα 50 mg/kg.**

Στην εμφάνιση μοιάζει με την κοινή αψινθιά. Ολόκληρο το φυτό είναι καλυμμένο με λεπτές λευκές τρίχες. Η άνω επιφάνεια των φύλλων είναι σκούρα πράσινη και η κάτω – ασημί πράσινη. Είναι μονοεικό φυτό. Τα αρσενικά άνθη είναι κίτρινα, συγκεντρωμένα σε κεφαλίδια διατεταγμένα σε σπειροειδείς ταξιανθίες στα άνω μέρη των φυτών, ενώ οι κεφαλίδες με τα θηλυκά άνθη βρίσκονται στις μασχάλες των φύλλων ή στη βάση των αρσενικών ταξιανθιών. Ο σπόρος (αχαίνιο) είναι ωοειδής με ραβδωτή επιφάνεια και γκρι-πράσινο έως καστανό-πράσινο χρώμα.

Η κοινή αμβροσία είναι μονοετές ζιζάνιο. Τα νεαρά φυτά της κοινής αμβροσίας εμφανίζονται στα τέλη Μαρτίου, και μαζικά τον Απρίλιο και Μάιο. Ανθίζουν από τον Ιούλιο έως τον Σεπτέμβριο και σχηματίζουν σπόρο από τον Σεπτέμβριο έως τον Νοέμβριο. Υπό ευνοϊκές συνθήκες για ανάπτυξη μπορεί να φτάσει σε ύψος 2,0–2,5 m, και υπό ξηρασία και σε φτωχά εδάφη – 10–15 cm. Αναπτύσσει ισχυρό ριζικό σύστημα. Λειτουργεί ως ισχυρός ανταγωνιστής των καλλιεργούμενων φυτών. Έχει υψηλή οικολογική πλαστικότητα και αναπαραγωγική ικανότητα.

Ένα μόνο φυτό μπορεί να αναπτύξει έως και 50 κλαδιά. Ακόμα και μετά από επαναλαμβανόμενη θερισμοκοπή, αναπτύσσεται νέα αναβλάστηση, η οποία ανθίζει και σχηματίζει σπόρο – από 30.000 έως 40.000, έως και μέγιστο 88.000 σπόρους, οι οποίοι διατηρούν την ικανότητα βλάστησής τους στο έδαφος για έως και 40 χρόνια.

Η διάδοση των σπόρων γίνεται μέσω σποροϋλικού, ζωοτροφών, ζώων, νερού άρδευσης κ.λπ. Έχει διαπιστωθεί ότι σπόροι κοινής αμβροσίας, που παραμένουν στο νερό για έως και 430 ημέρες, δεν χάνουν την ικανότητα βλάστησής τους, πράγμα που ευνοεί τη μεταφορά τους και από το νερό άρδευσης.

Για τον έλεγχο αυτού του είδους, συνιστώνται φυτοπροστατευτικά προϊόντα με βάση τις ακόλουθες ενεργές ουσίες: **λινούρον** (Afalon 45 SC), **τερβουτυλαζίνη** (Terbutrex 50 WP), **οξυφλουορφέν** (Goal 2 E), **φλουορχλωριδόνη** (Racer 25 SC), **μπιφενόξ** (Modown 4 F), **2,4-D + νικάμπα** (Weedmaster), **2,4-D** (Sanafen και άλλα), **μπενταζόνη** (Basagran 600 SL), **κλοπυραλίδη** (Lontrel 300 EC) και άλλα. Κατά τη διάρκεια της βλάστησης της κοινής αμβροσίας, μπορούν να χρησιμοποιηθούν **μπιφενόξ** (Modown 4 F) και **μπενταζόνη** (Basagran 600 SL). Τα παραπάνω ζιζανιοκτόνα συνιστούνται κατά της κοινής αμβροσίας μόνο σε καλλιέργειες για τις οποίες έχουν εγκριθεί για χρήση.

Τα ακόλουθα ζιζάνια είναι επίσης δυνητικά επικίνδυνα για τη χώρα μας: ανάμεσα στα πολυετή είδη – η **Αλωπεκουροειδής σόφορα** (*Sophora alopecuroides L.*), **διαδεδομένη στην Τουρκία και την Ασία· η φτωχοζιζανιά**

(*Iva axillaris Pursh.*), διαδεδομένη στον Καναδά, το Μεξικό, τις ΗΠΑ, την Αυστραλία και άλλες· η Πολυετής αμβροσία (*Ambrosia psilostachya D.C.*), διαδεδομένη στην Ευρώπη (σε ορισμένες περιοχές της Ρωσίας), τις ΗΠΑ, τον Καναδά· το Δίστιχο πάσπαλο (*Paspalum distichum L.*), διαδεδομένο σε ορισμένες περιοχές της Ευρώπης, Αμερικής, Αφρικής, Ασίας και Αυστραλίας.

Ανάμεσα στα μονοετή ζιζάνια, όλα τα άγρια είδη ηλίανθου του γένους *Helianthus*, τα είδη του γένους *Solanum*, ο Αμαρανθοειδής άξυρις (*Achyris amaranthoides L.*) και άλλα αποτελούν απειλή.